

Vec C-203/21

**Zhrnutie návrhu na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 98 ods. 1
Rokovacieho poriadku Súdneho dvora**

Dátum podania:

31. marec 2021

Vnútroštátny súd:

Okražen säd Burgas

Dátum rozhodnutia vnútroštátneho súdu:

12. marec 2021

Žalobkyňa:

Okresná prokuratúra Burgas

Obžalovaná:

„DELTA STROJ 2003“ EOOD

PRACOVNÝ DOKUMENT

Predmet konania vo veci samej

Trestné konanie a správne trestné konanie, ktoré prebiehajú súbežne – vo vnútroštátnom práve stanovená možnosť stíhať právnickú osobu v správnom trestnom konaní a na návrh prokurátora jej uložiť peňažný trest za trestný čin spáchaný jej zástupcom skôr, než bolo spáchanie tohto trestného činu konštatované právoplatným rozsudkom – uplatniteľnosť rámcového rozhodnutia 2005/212/SVV, ak môže byť uložený peňažný trest vo výške majetkového prospechu získaného trestným činom

Predmet a právny základ prejudiciálneho konania

Výklad práva Únie, článok 267 ZFEÚ

Prejudiciálne otázky

1. Majú sa články 4 a 5 rámcového rozhodnutia 2005/212/SVV, ako aj článok 49 Charty základných práv Európskej únie vykladať v tom zmysle, že nebránia právnej úprave členského štátu, podľa ktorej v konaní, akým je konanie vo veci samej, môže vnútroštátny súd uložiť právnickej osobe trest za konkrétny trestný čin, spáchanie ktorého ešte nebolo konštatované, keďže je predmetom súbežného trestného konania, ktoré ešte nebolo definitívne ukončené?
2. Majú sa články 4 a 5 rámcového rozhodnutia 2005/212/SVV, ako aj článok 49 Charty základných práv Európskej únie vykladať v tom zmysle, že nebránia právnej úprave členského štátu, podľa ktorej v konaní, akým je konanie vo veci samej, môže vnútroštátny súd uložiť právnickej osobe trest tak, že výšku tohto trestu stanoví vo výške príjmu, ktorý bol získaný konkrétnym trestným činom, spáchanie ktorého ešte nebolo konštatované, pretože je predmetom súbežného trestného konania, ktoré ešte nebolo definitívne ukončené?

Citované ustanovenie práva Únie a medzinárodného práva

Rámcové rozhodnutie Rady 2005/212/SVV z 24. februára 2005 o konfiškácii príjmov, nástrojov a majetku z trestnej činnosti (Ú. v. EÚ L 68, 2005, s. 49), články 2, 4 a 5

Rámcové rozhodnutie Rady 2006/783/SVV zo 6. októbra 2006 o uplatňovaní zásady vzájomného uznávania na príkazy na konfiškáciu (Ú. v. EÚ L 328, 2006, s. 59)

Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2014/42/EÚ z 3. apríla 2014 o zaistení a konfiškácii prostriedkov a príjmov z trestnej činnosti v Európskej únii (Ú. v. EÚ L 127, 2014, s. 39)

Charta základných práv Európskej únie, články 48 a 49

Európsky dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd, články 6 a 7, ako aj dodatkový protokol, článok 1

Citovaná judikatúra Súdneho dvora Európskej únie

Rozsudok Súdneho dvora z 19. marca 2020, C-234/18 (ECLI:EU:C:2020:221)

Citovaná judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva

Sud Fondi srl a i./Taliansko, č. 75909/01, 20. január 2009

Varvara/Taliansko, č. 17475/09, 29. október 2013

G.i.e.m. S.r.l. a i./Taliansko, č. 1828/06, 34163/07 a 19029/11, 28. jún 2018

Citované predpisy vnútroštátneho práva

Ústava Bulharskej republiky, článok 31 ods. 3

Nakazatelen kodex (Trestný zákonník) (ďalej len „NK“), článok 255

Nakazatelno-procesualen kodex (Trestný poriadok) (ďalej len „NPK“), články 1, 16 a 301 ods. 1

Zakon za administrativnite narušenia i nakazania (zákon o priestupkoch a správnych sankciách) (ďalej len „ZANN“), články 83, 83a, 83b, 83c, 83d a 83f

Krátke zhrnutie skutkového stavu a konania vo veci samej

- 1 ZK vedie a zastupuje spoločnosť „DELTA STROJ 2003“ EOOD. Dňa 5. augusta 2019 bol ZK obvinený z toho, že v uvedenej funkcii sa v Burgase v období od 17. marca 2009 do 13. augusta 2009 vo forme pokračujúceho trestného činu vyhýbal priznaniu a plneniu daňových povinností v značnom rozsahu – celkove 11 388,98 leva (BGN). Táto suma predstavuje daň z pridanej hodnoty splatnú podľa článku 25 ods. 6 Zakon za danak varchu dobavenata stojnost (zákon o dani z pridanej hodnoty) (ďalej len „ZDDS“) za celkovo tri zdaňovacie obdobia, a to marec, apríl a júl 2009. Tento skutok napĺňa skutkovú podstatu článku 255 ods. 1 bodov 2 a 3 NK (vyhýbanie sa plnenia daňových povinností v značnom rozsahu odovzdaním nesprávneho alebo neúplného

daňového priznania alebo nepredložením účtovného dokladu) v spojení s článkom 26 NK (pokračujúci trestný čin).

- 2 Voči ZK bolo začaté trestné konanie na Okražen säd Burgas (Okresný súd Burgas, Bulharsko), ktoré v čase podania tohto návrhu na začatie prejudiciálneho konania ešte nebolo ukončené na prvom stupni. Po vydaní rozsudku prvostupňového súdu je podľa zákona možnosť podať ešte odvolanie a kasačnú sťažnosť.
- 3 Dňa 9. decembra 2020 prokurátor Okresnej prokuratúry Burgas podal na Okražen säd Burgas (Okresný súd Burgas, Bulharsko) návrh podľa článku 83a a nasl. ZANN, ktorým žiadal uložiť spoločnosti „DELTA STROJ“ 2003 EOOD peňažný trest, a to z dôvodu jej obohatenia vo forme majetkového prospechu v celkovej výške 11 388,98 BGN v dôsledku trestného činu podľa článku 255 ods. 1 bodov 2 a 3 NK v spojení s článkom 26 NK, ktorý spáchala osoba, ktorá spoločnosť vedie a zastupuje.
- 4 Konanie proti spoločnosti „DELTA STROJ 2003“ EOOD bolo začaté v dôsledku okolnosti, že na Okražen säd Burgas (Okresný súd Burgas) bola podaná obžaloba proti konateľovi tejto spoločnosti pre daňový trestný čin, na základe ktorej bolo na Okražen säd Burgas (Okresný súd Burgas) začaté trestné konanie, ktoré ešte nebolo ukončené na prvom stupni.
- 5 Podľa článku 83a ods. 1 ZANN sa právnická osoba, ktorá sa obohatila alebo by sa bola obohatila trestným činom podľa [tam] uvedených ustanovení NK (medzi nimi aj článku 255 NK), potrestá peňažným trestom až do výšky 1 000 000 BGN, ak trestný čin spáchala osoba, ktorá je splnomocnená prejaviteľ vôľu právnickej osoby alebo osoba, ktorá ju môže zastupovať, pričom výška tohto peňažného trestu nesmie byť nižšia ako príjem z tohto trestného činu, ak ide o majetkový prospech výhodu. Podľa článku 83a ods. 4 ZANN sa peňažný trest uloží nezávisle od trestnoprávnej zodpovednosti osôb, ktoré sú zúčastnené na trestnom čine podľa článku 83a ods. 1 ZANN. Podľa článku 83a ods. 5 ZANN (v znení uplatniteľnom v prejednávanej veci) sa príjem, ktorý právnická osoba priamo alebo nepriamo získala z trestného činu podľa odseku 1, konfiškujú v prospech štátu, ak nepodlieha nahradeniu alebo vráteniu alebo konfiškácii podľa trestného zákona. Ak veci alebo majetok, ktoré sú predmetom trestného činu, neexistujú alebo boli scudzené, nariadi sa konfiškácia ich zodpovedajúcej hodnoty v BGN.
- 6 Podľa článku 83b ZANN sa konanie podľa článku 83a tohto zákona začne na odôvodnený návrh prokurátora príslušného pre preskúmanie prípadu alebo spisu o zodpovedajúcom trestnom čine podaný na okresný súd príslušný podľa sídla právnickej osoby po podaní obžaloby na súd. Podľa článku 83d ZANN súd, ktorý koná vo veci, preskúma návrh prokurátora a na základe zhromaždených dôkazov posúdi, či právnická osoba získala protiprávny príjem, či existuje väzba medzi osobou, ktorá vykonala trestný skutok, a právnickou osobou, či existuje väzba medzi trestným skutkom a príjmom pre právnickú osobu, ako aj to, akej povahy je príjem a ak ide o majetkový prospech, výhodu, aký je jeho rozsah. Súd vydá

rozhodnutie, ktorým buď uloží peňažný trest alebo uloženie peňažného trestu odmietne.

Hlavné tvrdenia prokuratúry

- 7 Prokurátor vo svojom návrhu podľa článku 83a a nasl. ZANN uvádza, že podľa jeho názoru sú splnené zákonné podmienky na to, aby bola právnická osoba podrobená správnej trestnej zodpovednosti, a to z nasledujúcich dôvodov:

Právnická osoba sa zo spáchaných trestných činov v zmysle článku 255 ods. 1 bodov 2 a 3 v spojení s článkom 26 NK obohatila.

Trestný čin spáchala osoba, ktorá právnickú osobu riadila a zastupovala a bola aj oprávnená prejaviť vôľu právnickej osoby a zastupovať ju.

Právnická osoba „DELTA STROJ 2003“ EOOD získala príjem, pôvod ktorého tkvie v spáchanom trestnom čine. Dosahuje hodnotu 11 388,98 BGN a predstavuje splatnú daň z pridanej hodnoty v zmysle článku 25 ods. 6 ZDDS (v znení z 13. februára 2009), plateniu ktorej sa konateľ vyhol.

Prokurátor poukázal na to, že v prípade tejto sumy ide o verejnoprávnu pohľadávku štátu, ktorú spoločnosť nesplnila a ktorú by v prípade zákonného priebehu daňovoprávneho vzťahu musela zaplatiť a ktorú by bola zaplatila.

Nesplnenie tohto záväzku predstavuje majetkový prospech a medzi týmto majetkovým prospechom a trestným skutkom existuje väzba.

Preto prokurátor navrhuje, aby súd uložil spoločnosti „DELTA STROJ 2003“ EOOD peňažný trest v najvyššej výške stanovenej v článku 83a ods.1 ZANN.

Krátke odôvodnenie podania návrhu na začatie prejudiciálneho konania

- 8 Ako prvé uvádza vnútroštátny súd prehľad o legislatívnej histórii a základné charakteristiky konania podľa článku 83a a nasl. ZANN. Toto konanie bolo do bulharského pozitívneho práva zavedené v roku 2005. Podľa pôvodného znenia tohto ustanovenia bolo stanovené, že súd uloží právnickej peňažný trest až po nadobudnutí právoplatnosti rozsudku v trestnom konaní. V roku 2015 sa obsah tohto ustanovenia v celom rozsahu zmenil a požiadavka nadobudnutia právoplatnosti rozsudku v trestnom konaní podmieňujúca uloženie peňažného trestu bola zrušená.
- 9 Ako už bolo uvedené, konanie podľa článku 83a a nasl. ZANN začína na odôvodnený návrh prokurátora po podaní obžaloby. Vnútroštátny súd zdôrazňuje, že v súčasnosti nie je kogentným predpokladom uloženia peňažného trestu právnickej osobe existencia právoplatného odsúdenia za konkrétny trestný čin, ktorý spáchala fyzická osoba v súvislosti s činnosťou spoločnosti potrestanej peňažným trestom. Ako príslušné argumenty sa uvádzajú neexistencia práve tejto

požiadavky v ZANN, ako aj článok 83f ods. 1 bod 3 ZANN, podľa ktorého konanie, v ktorom bolo vydané právoplatné rozhodnutie okresného súdu alebo odvolacieho súdu, podlieha obnove konania, ak po nadobudnutí právoplatnosti rozhodnutia o uložení peňažného trestu právnickej osobe bola osoba uvedená v článku 83a ods. 1 bodoch 1 až 4 ZANN právoplatným rozhodnutím súdu oslobodená alebo prokurátor zastavil prerušené prípravné konanie, ak sa skutok nestal alebo ak nie je trestným činom.

- 10 Súd, ktorý koná vo veci, poukazuje na to, že v prejednávanej veci prebiehajú súbežne dve konania. Ako prvé bolo začaté trestné konanie proti konateľovi spoločnosti „DELTA STROJ 2003“ EOOD, v ktorom bol obžalovaný zo spáchania trestného činu podľa článku 255 NK. V čase podania návrhu na začatie prejudiciálneho konania toto konanie ešte nebolo ukončené. Následne bolo začaté konanie podľa článku 83a a nasl. ZANN o uložení peňažného trestu spoločnosti, ktorého výška podľa údajov vnútroštátneho súdu zodpovedá príjmu z predmetného trestného činu podľa článku 255 NK (spáchanie ktorého sa ešte musí konštatovať v prvom konaní, trestnom konaní). Okresný súd poukazuje na to, že v ZANN v súčasnosti nie je stanovená možnosť prerušiť konanie upravené v článku 83a a nasl. ZANN až do skončenia trestného konania.
- 11 Podľa názoru vnútroštátneho súdu uloženie peňažného trestu právnickej osobe pre konkrétny trestný čin vo výške skutočného alebo potenciálneho príjmu z tohto trestného činu nepochybne predstavuje úplnú alebo čiastočnú konfiškáciu príjmov z trestného činu. S ohľadom na článok 2 ods. 1 rámcového rozhodnutia 2005/212/SVV, ako aj na skutočnosť, že za trestný čin v zmysle článku 255 NK hrozí trest odňatia slobody v trvaní od jedného roka do šiestich rokov, okresný súd zastáva názor, že prejednávaná vec spadá do oblasti pôsobnosti rámcového rozhodnutia.
- 12 Vnútroštátny súd v tomto smere zohľadňuje rozhodnutie Súdneho dvora Európskej únie vo veci C-234/18, ktoré bolo vydané na základe návrhu na začatie prejudiciálneho konania iného bulharského súdu, pričom poukazuje na to, že skutkový stav v prejednávanej veci je iný. Okresný súd poukazuje na to, že predmetom konania podľa článkov 83a a nasl. ZANN je uloženie administratívnoprávnej sankcie – „peňažného trestu“ – právnickej osobe pre konkrétny trestný čin spáchaný jej zástupcom. Vykazuje všetky znaky „trestnoprávneho“ a nie „občianskoprávneho“ konania. Podľa názoru vnútroštátneho súdu ide o definitívne odňatie majetku (konfiškáciu), ktoré pre spáchanie trestného činu nariadil súd. Konanie vykonáva trestný súd podľa ZANN, pričom NPK platí subsidiárne. Za spáchanie konkrétneho trestného činu uloží súd rozhodnutím právnickej osobe peňažný trest, výšku ktorého určí podľa výšky skutočného alebo potenciálneho príjmu z tohto trestného činu. Cieľom uloženia trestu je trestať páchanie trestných činov a od páchania trestných činov odstrašiť, a nie nahradiť škodu, ktorá týmito trestnými činmi vznikla, a zákon pripúšťa uloženie trestu aj v prípade, keď nebol dosiahnutý žiaden skutočný príjem alebo ak príjem nepredstavuje majetkový prospech. V dôsledku toho je rozhodnutie, ktoré má konajúci súd vydať v konaní podľa článku 83a a nasl.

ZANN, vydávané po vykonaní konania, ktoré sa týka jedného alebo viacerých trestných činov, nekonzentruje sa iba na protiprávne nadobudnutý majetok a je v priamej súvislosti s výsledkom trestného konania. Vnútroštátny súd dochádza k výsledku, že by to malo viesť k záveru, že rámcové rozhodnutie 2005/212/SVV je uplatniteľné.

- 13 Okresný súd poukazuje na to, že podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora sa základné práva garantované právnym poriadkom Únie uplatňujú vo všetkých situáciách upravených právom Únie. Vnútroštátny súd sa odvoláva na článok 49 Charty, v ktorom je zakotvená zásada zákonnosti trestných činov a trestov, ktorá zahŕňa aj zákaz uložiť trest skôr, než bolo konštatované spáchanie trestného činu. Na to, aby bolo možné vychádzať z toho, že bol spáchaný trestný čin, za ktorý má byť uložený zodpovedajúci trest, musí byť toto spáchanie konštatované podľa vnútroštátneho práva. Toho predpokladom je zistenie, že zodpovedajúca fyzická osoba spáchala konkrétny skutok, ktorý podľa vnútroštátneho práva predstavuje trestný čin, a trestný súd ju uznal vinnou zo spáchania tohto trestného činu. Podľa bulharského vnútroštátneho práva, konkrétne podľa článku 31 ods. 3 ústavy a článku 16 NPK, sa tak môže stať iba právoplatným rozsudkom podľa NPK. Ten vo svojom článku 1 ods. 1 stanovuje pravidlá, podľa ktorých sa postupuje v trestnom konaní, aby sa zabezpečilo objasnenie trestných činov, odhalenie vinníkov a riadne uplatňovanie práva.
- 14 Súd konajúci vo veci potom skúma otázky, ktoré sa podľa článku 83d ZANN musia skúmať na vydanie súdneho rozhodnutia (súd má na základe zhromaždených dôkazov posúdiť, či právnická osoba získala protiprávny príjem, či existuje väzba medzi osobou, ktorá vykonala trestný skutok, a právnickou osobou, či existuje väzba medzi trestným skutkom a príjmom pre právnickú osobu, ako aj to, akého druhu je tento príjem, a ak pritom ide o majetkový prospech, aká je jeho hodnota). Vnútroštátny súd poukazuje na to, že medzi všetkými týmito otázkami chýba otázka, ktorá im má predchádzať, či bol spáchaný trestný čin.
- 15 V skutočnosti toto konanie podľa článku 83a a nasl. ZANN, ktoré bolo začaté na základe podania obžaloby proti konateľovi spoločnosti skôr, než bolo ukončené trestné konanie začaté proti nemu, v praxi umožňuje uloženie trestu, ktorý spočíva iba na okolnostiach, ktoré sú uvedené v obžalobe vznesenej pre určitý druh trestného činu. Keďže spáchanie tohto trestného činu nebolo konštatované právoplatným rozhodnutím súdu, vnútroštátny súd považuje za pochybné, či je to zlučiteľné so zásadou zákonnosti trestných činov a trestov zakotvenou v článku 49 Charty.
- 16 Z rovnakých dôvodov má senát pochybnosti o tom, do akej miery je konanie podľa článku 83a a nasl. ZANN, v ktorom vnútroštátny súd môže uložiť právnickej osobe trest za konkrétny trestný čin, spáchanie ktorého ešte nebolo konštatované, pretože je predmetom súbežného trestného konania, ktoré ešte nebolo definitívne ukončené, zlučiteľné s rámcovým rozhodnutím 2005/212/SVV v spojení s článkom 49 Charty. Táto možnosť spochybňuje dodržanie základnej

zásady práva Únie neuložiť trest, kým nebol zistený trestný čin, a môže viesť k negatívnemu ovplyvneniu vzájomnej dôvery a vzájomného uznávania, ktoré sú základom justičnej spolupráce medzi členskými štátmi Európskej únie.

- 17 Podľa názoru vnútroštátneho súdu je predložená otázka významná v kontexte rámcového rozhodnutia 2006/786/SVV o uplatňovaní zásady vzájomného uznávania na príkazy na konfiškáciu. Rámcové rozhodnutie 2005/212/SVV je právnym aktom, ktorým má byť členským štátom uložená povinnosť zaviesť spoločné minimálne predpisy pre konfiškáciu nástrojov a príjmov v súvislosti s trestnými činmi, najmä na účely vzájomného uznávania rozhodnutí o konfiškácii v trestnom konaní. Podľa článku 83a ods. 2 ZANN môže byť peňažný trest uložený právnickej osobe, ktorá svoje sídlo nemá na území Bulharskej republiky, čo znamená, že výkon tohto rozhodnutia bulharského súdu by sa musel realizovať v inom členskom štáte na základe rámcového rozhodnutia 2006/783/SVV. Predpokladom spolupráce medzi členskými štátmi, ktorej základom je zásada vzájomného uznávania a priameho výkonu súdnych rozhodnutí, je presvedčenie, že rozhodnutia, ktoré musia byť uznané a vykonané, sú vždy vydávané v súlade so zásadami zákonnosti, subsidiarity a proporcionality. V dôsledku toho na to, aby vykonávajúci členský štát uznal a vykonal rozhodnutie, ktorým sa ukladá právnickej osobe peňažný trest, musí byť presvedčený o tom, že toto rozhodnutie vydal vydávajúci členský štát po vykonaní konania podľa týchto zásad, okrem iného v súlade s článkom 49 Charty. Vzniká otázka, či je to tak v prípade, ak rozsudkom bulharského súdu podľa článku 83a a nasl. ZANN bol právnickej osobe uložený peňažný trest za konkrétny trestný čin, spáchanie ktorého ešte nebolo konštatované, pretože je predmetom súbežného trestného konania, ktoré ešte nebolo definitívne ukončené.
- 18 Z týchto dôvodov vnútroštátny súd zastáva názor, že pre správne rozhodnutie sporu musí byť zodpovedaná otázka, či je zachovaná základná zásada práva únie – zásada zákonnosti trestných činov a trestov, keď súd v konaní ako je konanie vo veci samej uloží spoločnosti trest ešte predtým než je konštatované spáchanie trestného činu podľa článku 255 NK v súbežnom trestnom konaní.